ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย 2/2563

THAILAND TOURISM CONFIDENCE INDEX

TOURISM COUNCIL OF THAILAND
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

TOURISM AUTHORITY OF THAILAND

TOURISM SITUATION AND FORECAST OF TOURISTS' BEHAVIOR AND CONFIDENCE INDEX OF THAILAND'S TOURISM INDUSTRY

โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) และคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนสถานการณ์ท่องเที่ยวปัจจุบัน คาดการณ์สถานการณ์ท่องเที่ยวที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต (รายไตรมาส) และเผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้ เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ผู้ประกอบการและภาครัฐเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจวางแผนด้านการลงทุน ด้านกำลังคน และด้านอื่น ๆ ต่อไป

การศึกษาแบ่งออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่

1. *ภาพรวมสถานการณ์ทั่วไปที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว*
2. *ผลการสำรวจดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และผลการวิเคราะห์สถานการณ์ท่องเที่ยวปัจจุบันในมุมมองของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และนักวิชาการ*
3. *การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในไตรมาส 2/2563*
4. *ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในช่วงที่โรคโควิด-19 กำลังระบาดไปทั่วโลก*
5. *การคาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวช่วงเทศกาล*
6. *การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ*
7. *ข้อเสนอแนะ*

การอ่านค่าดัชนี

ดัชนีความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 200 โดย

- **ค่าดัชนีสูงกว่า 100 หมายความว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวดีกว่าช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา**
- **ค่าดัชนีเท่ากับ 100 หมายความว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวเหมือนกันกับช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา**
- **ค่าดัชนีต่ำกว่า 100 หมายความว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวแย่กว่าช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา**

สารจากประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ขณะนี้เป็นที่ชัดเจนแล้วว่าสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19ส่งผลกระทบมากมายจนประเมินไม่ได้ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลก เมื่อทุกประเทศทั่วโลกต่างงดการเดินทางระหว่างกัน ทำให้ผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวทั่วโลก ตกอยู่ในภาวะวิกฤต มีความเสี่ยงต่อการล้มละลายกันเป็นลูกโซ่ ดังเช่นปรากฏเป็นข่าวแล้วในธุรกิจโรงแรม สายการบิน และธุรกิจการให้เช่ารถส่วนบุคคล

ประเทศไทยมีเศรษฐกิจท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับโลก ย่อมเป็นไปไม่ได้เลยที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบดังกล่าว ผมในฐานะประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้าใจถึงความเดือดร้อนและสภาพปัญหาต่างๆ ที่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวกำลังเผชิญอยู่เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมาตรการเข้มงวดต่างๆที่รัฐบาลใช้เพื่อควบคุมการระบาด ส่งผลให้การระบาดในประเทศสงบลง รัฐบาลจึงผ่อนคลายความเข้มงวดลงเป็นลำดับ ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในระยะต่อไป

ในระยะอันใกล้นี้ จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานการท่องเที่ยวใหม่ วิถีชีวิตใหม่ ตลอดจนการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างมีความสุข เรียกความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวว่าประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ภาวะปกติ และป้องกันไม่ให้การระบาดของโรคโควิด-19 กลับมาซ้ำเติมวงการท่องเที่ยวและประเทศไทยอีก

ผมเชื่อว่าถ้าการท่องเที่ยวในประเทศเป็นไปได้ด้วยดี จะสร้างความมั่นใจให้กับคนในชาติ จนกระทั่งเปิดใจรับนักท่องเที่ยวต่างชาติอีกครั้ง ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าที่คาดการณ์ไว้ และเติบโตในตลาดโลกอย่างงดงามอีกครั้ง สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดัน และร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ผ่านช่วงเวลานี้ไปได้

ชัยรัตน์ ไตรรัตนจรัสพร

ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1. ภาพรวมสถานการณ์ทั่วไปทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อสถานการณ์การท่องเที่ยว

1.1 ปัจจัยภายนอกประเทศ

เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยในไตรมาสนี้ จากการหยุดลงแบบฉับพลันของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเนื่องจากการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ลุกลามไปทั่วโลก และยังไม่มีวี่แววว่าจะยุติการระบาดได้ภายในเร็ววัน ผลกระทบจากการระบาดส่งผลให้เครือข่ายโลจิสติกปั่นป่วน และกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานทั่วโลก มาตรการล็อคดาวน์ของหลายประเทศทำให้การค้าโลกหดตัวเนื่องจากมีการปิดเส้นทางการขนส่งสินค้าบางจุด ส่งผลให้ต้นทุนและระยะเวลาในการขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้นเพราะมีการเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งทำให้ภาคการผลิตประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ ไม่สามารถนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศได้ เกิดการยกเลิกคำสั่งซื้อของคู่ค้าในหลาย ๆ ประเทศ ภาคการค้าเอกชนมีแนวโน้มหดตัวจากกำลังซื้อที่ลดลง นอกจากนี้สายการบินทั่วโลกหยุดทำการบินส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวหยุดชะงัก มาตรการล็อคดาวน์จากการควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ในหลาย ๆ ประเทศทำให้ประชาชนลดการเดินทาง ส่งผลให้ปริมาณการใช้น้ำมันทั่วโลกลดลงเกิดภาวะน้ำมันล้นตลาดโลก ราคาน้ำมันดิบดิ่งลง 45% นับตั้งแต่ต้นปี 2563 เป็นต้นมา ซึ่งต่ำกว่าต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตจำนวนมาก[1] จากปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นจึงส่งผลให้เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะถดถอยในไตรมาสนี้

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด- 19[2] ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2563 จำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั่วโลกมีมากกว่า 6.8 ล้านราย มียอดผู้เสียชีวิตกว่า 3.9 แสนราย ประเทศที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ มากกว่า 5,000 ราย/วัน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา บราซิล อินเดีย เปรู รัสเซีย ประเทศที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ 1,000-5,000 ราย/วัน ได้แก่ อังกฤษ เม็กซิโก อิหร่าน ตุรกี ปากีสถาน ชิลี โคลัมเบีย อียิปต์ แอฟริกาใต้ ซาอุดิอาระเบีย การ์ตา ประเทศที่มีผู้ติดเชื้อรายใหม่ 100-1,000 ราย/วัน ได้แก่ แคนาดา ตุรกี สวีเดน เอกวาดอร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ยูเครน อาร์เจนตินา โบลิเวีย อัฟกานิสถาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เบลารุส คูเวต โอมาน สิงคโปร์

ส่วนประเทศที่ถือว่าควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แล้ว (มีผู้ติดเชื้อรายใหม่น้อยกว่า 100 ราย/วัน) ได้แก่ ไทย ออสเตรเลีย อิตาลี สเปน เบลเยียม เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ จีน สวิตเซอร์แลนด์ ไอร์แลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย โปแลนด์ ญี่ปุ่น แอลจีเรีย ออสเตรีย เดนมาร์ก ฮังการี ฟินแลนด์ อิสราเอล เกาหลีใต้ นอร์เวย์ มาเลเซีย โครเอเชีย นิวซีแลนด์ เนปาล ไต้หวัน เมียนมาร์ เวียดนาม กัมพูชา สปปลาว. ฯลฯ จึงมีความเป็นไปได้ที่รัฐบาลไทยจะเปิดให้นักท่องเที่ยวจากประเทศเหล่านี้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวประเทศไทยได้ก่อน

จากการวิจัยของ Figgy.com และ Ctrip (เว็บไซต์ของบริษัทจัดการท่องเที่ยวออนไลน์ ที่ใหญ่เป็นอันดับ 1 ของจีน และเป็นอันดับที่ 2 ของโลก) พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่นักท่องเที่ยวจีนนึกถึงในการท่องเที่ยวต่างประเทศ หลังจากวิกฤตโควิด-19 ในประเทศจีนดีขึ้น รองลงมา ได้แก่ ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ และร้อยละ 73 ของนักท่องเที่ยวจีนวางแผนการเดินทางทริปแรกประมาณเดือนตุลาคม 2563 ในช่วงวันชาติจีน[3] ซึ่งเป็นวันหยุดยาวของจีน โดยร้อยละ 80-90 ของนักท่องเที่ยวชาวจีนต้องการเห็นการสื่อสารถึงมาตรการรองรับโรคโควิด-19 และการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้ปลอดภัย เพื่อสร้างความไว้วางใจ และความมั่นใจในการเดินทางออกนอกประเทศหลังวิกฤตโควิด-19

1.2 ปัจจัยภายในประเทศ

ปัจจัยลบในไตรมาสนี้

เศรษฐกิจในประเทศเข้าสู่ภาวะถดถอย จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีการปิดสนามบินและควบคุมการเดินทางเข้าประเทศอย่างเข้มงวด และปิดช่องทางการขนส่งสินค้าจาก 91 จุดเหลือเพียง 22 จุด ภาคการผลิตประสบปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากการนำเข้าและการส่งออกทำได้ยากขึ้น มีการเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งสินค้า ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นทั้งด้านแรงงาน วัตถุดิบ และค่าใช้จ่ายดำเนินการ ขณะที่ราคาสินค้า

[1] ที่มา : สำนักข่าวอินโฟเควส์ (30 พฤษภาคม 2563)

[2] ที่มา : มหาวิทยาลัยจอห์นส์ฮอปกินส์, หน่วยงานสาธารณสุขระดับประเทศต่าง ๆ ตัวเลขล่าสุด 7 มิถุนายน 2563

[3] ที่มา : บริษัทVGI และ VClick Technology อ้างอิงจาก Figgy.com และ Ctrip

และบริการไม่สามารถปรับเพิ่มขึ้นได้ในภาวะที่กำลังซื้อลดลง และการแข่งขันที่สูงขึ้น หลายธุรกิจมีการปรับลดกำลังการผลิต ภาคการค้าชะลอตัวเนื่องจากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าชะลอตัว ส่งผลให้คำสั่งซื้อจากต่างประเทศลดลง การตัดสิทธิ GSP ของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อสินค้าไทย จะทำให้ราคาสินค้าไทยบางประเภทที่ส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาสูงขึ้น การบรรลุข้อตกลง FTA ระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศเวียดนาม ทำให้เวียดนามมีความได้เปรียบด้านราคาต่อสินค้าไทย เนื่องจากสหภาพยุโรปจะหันไปนำเข้าสินค้าจากเวียดนามมากขึ้น ภาคการบริโภคในประเทศกำลังซื้อของครัวเรือนลดลง ประชาชนส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายในห้างสรรพสินค้าและร้านค้าปลีกขนาดใหญ่เนื่องจากป้องกันการติดเชื้อ และหันมาซื้อสินค้าจากร้านค้าในชุมชนแทน อย่างไรก็ดีมาตรการช่วยเหลือเยียวยาของรัฐบาลมีส่วนช่วยพยุงการบริโภคได้เล็กน้อย ในส่วนของการจ้างงาน ผู้ประกอบการในหลายภาคธุรกิจยังพยายามรักษาการจ้างงานเอาไว้ โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะ หรือกลุ่มที่จ้างงานมายาวนาน แต่อาจปรับลดวันทำงาน ลดเงินเดือนในช่วงที่ธุรกิจมีรายได้ลดลง

รายได้ภาคการท่องเที่ยวหดตัว การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กระทบอย่างรุนแรงต่อธุรกิจในภาคการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรมรายได้ลดลงมากจากการที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติลดลงมากเนื่องจากมาตรการล็อคดาวน์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการเลื่อนจัดประชุมสัมมนาและงานอีเว้นท์สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งยอดการจองห้องพักล่วงหน้าถูกยกเลิกเกือบทั้งหมด จำนวนการเดินทางข้ามจังหวัดทำได้ยากขึ้น สายการบินถูกสั่งปิด ทำให้ในไตรมาสนี้ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศ ส่งผลให้ธุรกิจเกี่ยวเนื่องในแหล่งท่องเที่ยวมียอดขายลดลงมากกว่าร้อยละ 60 ช่วงกลางไตรมาสเริ่มเห็นธุรกิจโรงแรม บริษัทนำเที่ยว สถานบันเทิง ร้านอาหาร และธุรกิจให้บริการเกี่ยวเนื่องทยอยปิดให้บริการชั่วคราวเนื่องจากประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวบางแห่งให้พนักงานลาโดยไม่ได้รับค่าจ้าง (Leave without pay) หรือมีการจ้างงานแบบชั่วคราวและจ่ายเงินเดือนเพียงบางส่วน เพื่อแลกกับการไม่ปลดแรงงานออก ร้านอาหารปรับตัวโดยการขายออนไลน์และให้บริการจัดส่งอาหารถึงบ้าน ซึ่งพบว่าในจังหวัดเล็กร้านอาหารมากกว่าร้อยละ 50 ต้องปิดกิจการลงเนื่องจากขาดความรู้ด้านการขายออนไลน์หรือต้องจ่ายค่าคอมมิชชั่นของแพลทฟอร์มสูงเกินไป ทำให้ไม่คุ้มค่ากับต้นทุนและเวลา

ปัญหาภัยแล้ง ภัยแล้งปี 2563 มีความรุนแรงที่สุดในรอบ 40 ปี สถานการณ์น้ำในเขื่อนสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในขั้นวิกฤต และภาคเหนือตอนล่างมีน้ำต้นทุนน้อย ผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดยผลผลิตอ้อยปีการผลิต 2562/2563 ลดลงกว่าร้อยละ 43 เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน ส่วนข้าวนาปรังคาดว่าผลผลิตจะลดลงประมาณร้อยละ 50[4] เมื่อเทียบกับระยะเดียวกันปีก่อน ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรลดลงและส่งผลโดยตรงต่อรายได้เกษตรกรในปี 2563 ซึ่งอาจกระทบกับกำลังซื้อและการท่องเที่ยวภายในประเทศได้

หนี้ครัวเรือนอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหลังจากวิกฤตโควิด-19 หลังมาตรการช่วยเหลือด้านสภาพคล่องของภาครัฐทยอยสิ้นสุดคาดว่าหนี้ครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น มีอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการผิดนัดชำระหนี้ของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบธนาคารพาณิชย์ให้มีความเปราะบางมีความเสี่ยงด้านเสถียรภาพมากขึ้น

ปัจจัยบวกในไตรมาสนี้

การใช้มาตรการอัดฉีดเม็ดเงินกระตุ้นเศรษฐกิจ มูลค่า 1.1 ล้านล้านบาท ลงสู่ภาค Real Sector และอีก 9 แสนล้านบาท ลงสู่ระบบการเงินผ่าน Soft Loan กองทุนตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ เป็นต้น คาดว่าจะช่วยดันตัวเลข GDP ให้ฟื้นตัวดีขึ้น แต่คาดว่าโดยภาพรวม GDP ทั้งปีจะมีการขยายตัวเป็นลบ

คณะกรรมการนโยบายการเงิน ปรับ (.กนง) ลดดอกเบี้ยนโยบาย ครั้งที่ 3 จากร้อยละ 0.75 เป็นร้อยละ 0.50 ต่อปี โดยให้มีผลในวันที่ 21 พฤษภาคม 2563 ก่อนหน้านี้มีการปรับลดมาแล้ว 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 ลดลงจากร้อยละ 1.25 เป็นร้อยละ 1.00

[4] ที่มา : "รายงานแนวโน้มธุรกิจ" ไตรมาส 1/2563 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ต่อปี ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 ลดลงจากร้อยละ 1.00 เป็นร้อยละ 0.75 ต่อปี การปรับลดครั้งนี้เพื่อเพิ่มสภาพคล่องและลดภาระดอกเบี้ยของลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19

ราคาน้ำมันในประเทศปรับตัวลดลง ต้นเดือนมิถุนายนราคาน้ำมันดีเซลปรับลดมาอยู่ที่ 21.29 บาทต่อลิตร ลดลงจากต้นเดือนมกราคมที่อยู่ที่ 27.89 บาทต่อลิตร ซึ่งเป็นผลดีต่อการขนส่งภายในประเทศ

สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ภายในประเทศดีขึ้น ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2563 หลังจากการระบาดของโรคโควิด-19 ผ่านไปประมาณ 5 เดือน ไม่พบผู้ป่วยรายใหม่ภายในประเทศเป็นวันที่ 14 ติดต่อกัน ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีว่าประชาชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตประจำวันแบบปกติได้ ภายใต้การปรับตัวการใช้ชีวิตแบบ New Normal

2. ผลการสำรวจความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย

2.1 ดัชนีความเชื่อมั่นไตรมาส 2/2563

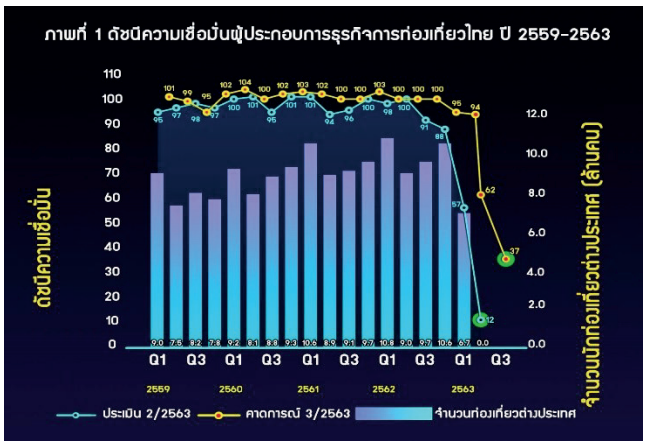

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 770 ราย หว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 พบว่า **ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 2/2563 อยู่ที่ 12 ซึ่งต่ำกว่าที่ผู้ประกอบการได้คาดการณ์ไว้เมื่อไตรมาสที่ 1/2563 ซึ่งได้คาดการณ์ไว้ที่ 62 สะท้อนสถานการณ์การท่องเที่ยวที่ถือว่าต่ำกว่าระดับปกติมากที่สุดตั้งแต่มีการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา** ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีการแพร่กระจายไปทั่วโลก ส่งผลให้ในไตรมาส 2/2563 ภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศอยู่ในภาวะถดถอย สถาบันวิจัยหลายแห่งประเมินว่าภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศไทยประจำไตรมาส 2/2563 จะขยายตัวต่ำที่สุดในรอบ 50 ปี ในเดือนกุมภาพันธ์สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยลดลงร้อยละ 43 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ต่อมาในกลางเดือนมีนาคมหลายประเทศเริ่มปิดประเทศและระงับการเดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศ ส่งผลให้ในเดือนมีนาคม จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยลดลงถึงร้อยละ 76

ในวันที่ 2 เมษายน 2563 รัฐบาลประกาศห้ามชาวต่างชาติและคนไทยเดินทางเข้าประเทศ ต่อมาในวันที่ 3 เมษายน 2563 สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (.กพท) ได้ออกประกาศห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทย และมีกรขยายเวลามาเรื่อยๆ จนถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ตามสถานการณการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ยังคงแพร่ระบาดในหลายๆ ประเทศทั่วโลกและยังไม่สามารถควบคุมได้ ส่งผลให้เดือนเมษายน 2563 ไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยเลย และคาดว่าจะไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยจนสิ้น ไตรมาสนี้

ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างหนักเช่นเดียวกัน เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2563 มีรายงานผู้ติดเชื้อภายในประเทศสูงที่สุด คือ 188 คน ต่อมาในวันที่ 24 มีนาคม 2563 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และได้มีการประกาศห้ามประชาชนเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด ปิดสถานที่ท่องเที่ยว ห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิงต่าง ๆ ห้ามการชุมนุม รณรงค์ให้ประชาชนอยู่กับบ้าน และเว้นระยะห่างจากผู้อื่น 1-2 เมตร (Social Distancing) ขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ ให้บุคลากรทำงานอยู่ที่

[5] ที่มา : ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 770 ราย หว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 ผ่านช่องทางโทรศัพท์ E-mail และ Line รวมถึงการลงพื้นที่

บ้าน (Work From Home: WFH) ดังนั้นในเดือนเมษายน 2563 ประชาชนมีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อโควิด-19 บวกกับการประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉิน ทำให้ประชาชนงดออกจากบ้านหากไม่จำเป็น ส่งผลให้ในเดือนเมษายน 2563 จำนวนการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยในประเทศหดตัวร้อยละ 99 แหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องปิดบริการชั่วคราวเนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยว

จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสนี้ผ่านดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวที่ตัวเลขออกมาต่ำที่สุดเท่าที่เคยมีมา อย่างไรก็ตามในวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 ได้มีการประกาศผ่อนปรนการบังคับใช้ พรก.ฉุกเฉิน ระยะ 3 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน 2563 เป็นต้นไป ให้มีการผ่อนคลายบางมาตรการมากขึ้นจนใกล้เคียงกับการดำเนินวิถีชีวิตตามปกติ มีการผ่อนคลายการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดมากขึ้น แต่ต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามระเบียบต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนด ทำให้ผู้ประกอบการคาดว่าสถานการณ์ในไตรมาสหน้าจะดีขึ้นกว่าไตรมาสนี้ แต่อย่างไรก็ตามการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาในประเทศยังคงต้องรอเวลาไปอีกสักระยะหนึ่ง เนื่องจากบางประเทศยังไม่สามารถควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ได้

การคาดการณ์สถานการณ์ท่องเที่ยวไตรมาส 3/2563 พบว่าดัชนีความเชื่อมั่นคาดการณ์อยู่ที่ 37 แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการมีความคาดหวังว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสหน้าจะดีขึ้นกว่าไตรมาสนี้ แต่ก็ยังคงคาดว่าผลประกอบการอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปกติมากที่สุด

2.2 ดัชนีความเชื่อมั่นจำแนกตามภูมิภาค

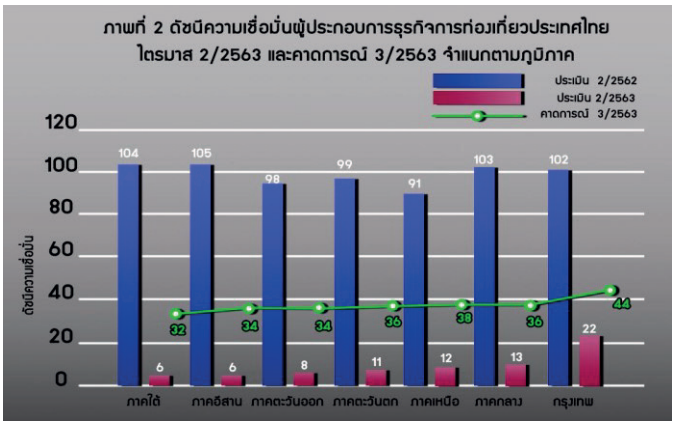

[6] ที่มา : ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 770 ราย หว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 ผ่านช่องทางโทรศัพท์ E-mail และ Line รวมถึงการลงพื้นที่

ในภาพรวมผู้ประกอบการประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสนี้อยู่ที่ 12[6] ลดลงมาจากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมามากที่สุด (ดัชนีความเชื่อมั่น ไตรมาส 2/2562 ในภาพรวมอยู่ที่ระดับปกติ 100) เมื่อแยกพิจารณาสถานการณ์การท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค พบว่าผู้ประกอบการในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (6) ประเมินสถานการณ์ท่องเที่ยวในไตรมาสนี้ต่ำที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก (8) ภาคตะวันตก (11) ส่วนผู้ประกอบการ ในกรุงเทพมหานคร (22) ประเมินสถานการณ์ดีกว่าทุกภูมิภาค แต่ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติมากที่สุด

สำหรับการคาดการณ์ในไตรมาส 3/2563 ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาคคาดการณ์ว่าสถานการณ์จะดีขึ้นกว่า ไตรมาสนี้ (ดัชนีความเชื่อมั่นคาดการณ์ ไตรมาส 3/2563 ในภาพรวมอยู่ที่ 37) ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร (44) มีมุมมองที่เป็นบวกมากที่สุดต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวในไตรมาสหน้า รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ (38) ภาคกลางและภาคตะวันตก (36) ส่วนผู้ประกอบการภาคใต้ (32) สะท้อนความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวต่ำกว่าทุกภูมิภาค

สาเหตุที่ผู้ประกอบการในภาคใต้สะท้อนความเชื่อมั่นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวทั้งในไตรมาสนี้และในไตรมาสหน้าต่ำกว่าทุกภูมิภาค เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของของโรคโควิด-19 ในภาคใต้ ณ เวลาที่ทำการสำรวจ ยังคงมีรายงานผู้ติดเชื้อภายในพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในจังหวัดภูเก็ต ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ตลอดจนด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย

2.3 ดัชนีความเชื่อมั่นจำแนกตามประเภทธุรกิจ

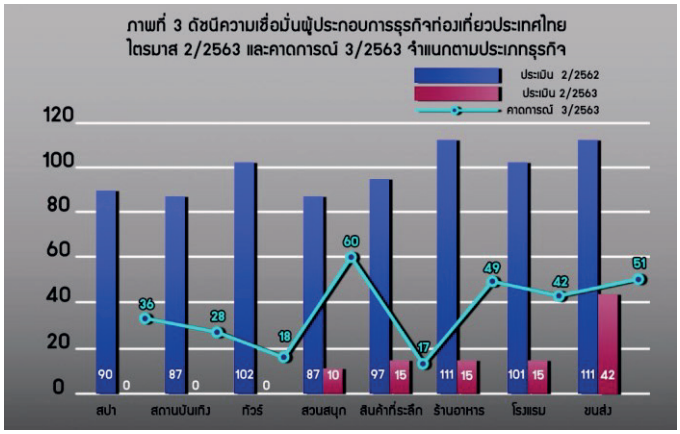

เมื่อพิจารณาดัชนีความเชื่อมั่นจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจนวด/สปา สถานบันเทิง และธุรกิจนำเที่ยว ประเมินสถานการณ์ท่องเที่ยวในไตรมาสนี้เป็น 0 สะท้อนให้เห็นถึงผลประกอบการในไตรมาสนี้เป็น 0 ส่วนธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค (10) สินค้าที่ระลึก (15) ร้านอาหาร (15) ธุรกิจที่พักแรม (15) ประเมินสถานการณ์ท่องเที่ยวในไตรมาสนี้ดีกว่าธุรกิจประเภทอื่นเล็กน้อย แต่ก็เป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ในระดับสูงใกล้เคียงกัน ที่พักแรมขนาดกลางบางพื้นที่ยังพอมียอดพักของลูกค้าใช้เป็นสถานที่กักตัวของพนักงานของบริษัทน้ำมันบางบริษัทก่อนที่จะลงแท่นเจาะน้ำมันกลางทะเล ส่วนธุรกิจขนส่ง (42) เช่น รถเช่าขนาดเล็ก มีการผันตัวเองไปรับจ้างขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภคแทนการขนส่งนักท่องเที่ยว เนื่องจากในไตรมาสนี้มีการล็อกดาวน์แต่ละจังหวัดก็จริงแต่ระบบโลจีสติกเป็นธุรกิจที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก ยานพาหนะจึงพอผันตัวเองไปรับจ้างขนส่งสินค้าอื่น ๆ ได้บ้าง ส่วนธุรกิจสถานบันเทิงและธุรกิจสวนสนุกธีมพาร์ค เป็นธุรกิจที่ผลประกอบการต่ำกว่าระดับปกติมาตั้งแต่ปีที่แล้ว (ไตรมาส 2/2562 ประเมิน 87) ในปีนี้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดจากโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผลประกอบการต่ำซ้ำเติมขึ้นมาอีก และคาดว่าจะเป็นธุรกิจที่ถูกปลดล็อคหลังสุดในปีนี้ ดังนั้น ในปีนี้นี้ธุรกิจสถานบันเทิงและธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค อยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าธุรกิจประเภทอื่น

สำหรับการคาดการณ์ในไตรมาส 3/2563 ผู้ประกอบการสินค้าที่ระลึก (ประเมิน 15 คาดการณ์ 17) คาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสหน้าไม่แตกต่างจากไตรมาสนี้ ส่วนธุรกิจนำเที่ยว (18) และธุรกิจสถานบันเทิง (28) คาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสหน้าดีขึ้นเล็กน้อย ส่วนธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค(60) คาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสหน้าดีกว่าธุรกิจประเภทอื่น แต่ก็ยังคาดว่าผลประกอบการอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติมากที่สุด

3. การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ในไตรมาส 2/2563

3.1 สถานภาพการประกอบกิจการของสถานประกอบการในไตรมาส 2/2563

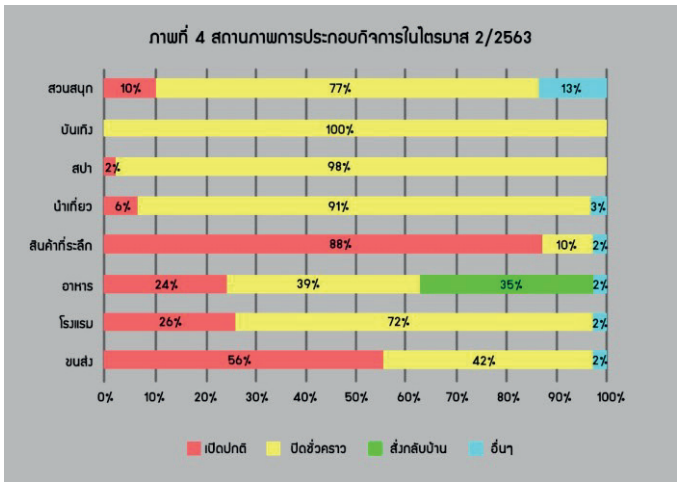

จากการสำรวจในไตรมาสนี้สรุปได้ว่า ธุรกิจส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะปิดกิจการชั่วคราวประมาณร้อยละ 65 ของธุรกิจท่องเที่ยวทั้งหมด[7] จึงกล่าวได้ว่าในไตรมาสนี้แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะตกงานชั่วคราวประมาณร้อยละ 65 เมื่อวิเคราะห์จากตัวเลขการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประมาณ 4 ล้านคน จะเห็นได้ว่าในไตรมาสนี้ จะมีแรงงานจำนวน 2.6 ล้านคนที่อยู่ในสภาวะว่างงาน โดยแรงงานที่หยุดงานชั่วคราวเหล่านี้ได้รับค่าครองชีพจากเงินประกันสังคมหรือจากการช่วยเหลือจากภาครัฐผ่านมาตรการเราไม่ทิ้งกันจำนวน 5,000 บาท และแรงงานเหล่านี้ยังมีโอกาสกลับเข้ามาในระบบได้เหมือนเดิมหลังจากที่สถานประกอบการเปิดทำการ

เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทธุรกิจพบว่า ธุรกิจสถานบันเทิงมีการปิดบริการชั่วคราวทั้งหมด ธุรกิจนวด/สปา (ร้อยละ 98) ธุรกิจนำเที่ยว (ร้อยละ 91) ธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค (ร้อยละ 77) ธุรกิจที่พักแรม (ร้อยละ 72) ธุรกิจคมนาคมขนส่ง (ร้อยละ 42) ธุรกิจร้านอาหาร (ร้อยละ 39) และสินค้าที่ระลึก (ร้อยละ 10) ตามลำดับ

[7] ที่มา : ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 770 ราย หว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 ผ่านช่องทางโทรศัพท์ E-mail และ Line รวมถึงการลงพื้นที่

3.2 แนวโน้มที่จะลดจำนวนพนักงานหลังจากวิกฤติ ไวรัสโควิด 19-ผ่านพ้นไป

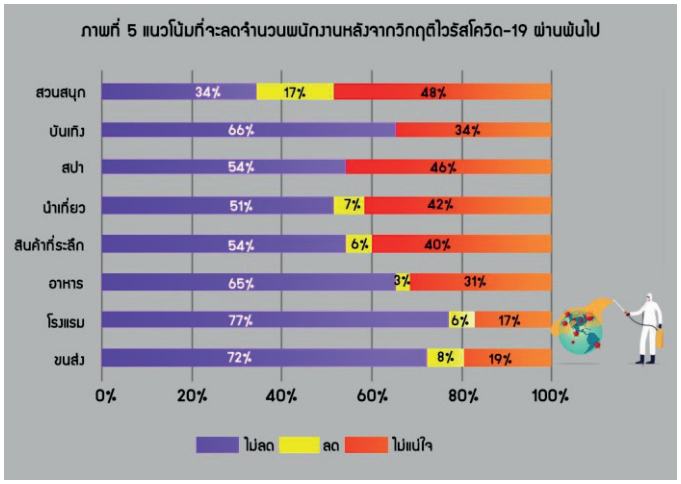

ไตรมาสหน้าในภาพรวมผู้ประกอบการร้อยละ 8 คาดว่าจะลดพนักงาน โดยคาดว่าจะลดพนักงานในธุรกิจของตัวเองประมาณร้อยละ 30 จึงคาดการณ์ว่าในไตรมาสหน้าจะมีแรงงานถูกให้ออกประมาณร้อยละ 2.4 หรือประมาณ 100,000 คน จากแรงงานภาคการท่องเที่ยวทั้งระบบ (เป็นการคาดการณ์ของผู้ประกอบการ ณ ไตรมาสนี้)ที่น่าติดตามต่อไป คือ ผู้ประกอบการร้อยละ 30 (ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก) ยังไม่ตัดสินใจว่าจะปลดพนักงานหรือไม่ ยังรอดูนโยบายจากทางรัฐบาลและความรุนแรงของการระบาดของโรคโควิด-19 ก่อน

ไตรมาสหน้าหากผู้ประกอบการไม่สามารถเปิดทำการกิจการได้ หรือกลไกทางเศรษฐกิจฟื้นตัวได้ช้า คาดว่าจะมีสัดส่วนของการลดพนักงานมากกกว่าที่คาดการณ์ไว้ดังกล่าวข้างต้น (ในไตรมาสนี้มีแรงงานภาคท่องเที่ยวที่ไม่มีงานทำชั่วคราวประมาณ 2.6 ล้านคนและกำลังรอการตัดสินใจจากนายจ้างว่าจะเลิกจ้างหรือไม่) เนื่องจากระยะเวลาในการชดเชยรายได้จากกองทุนประกันสังคมเหตุเนื่องจากถูกสั่งให้ปิดกิจการกำลังจะครบกำหนด 3 เดือนในเดือนมิถุนายน (เป็นอย่างช้า)ถ้าหากผู้ประกอบการไม่สามารถดำเนินกิจการได้หรือรายได้จากการประกอบกิจการไม่เพียงพอต่อการจ่ายค่าจ้างพนักงาน ผู้ประกอบการก็จำเป็นต้องลดต้นทุนต่าง ๆ ในการดำเนินกิจการรวมทั้งการลดจำนวนพนักงานด้วยนั่นเอง

3.3 แนวโน้มที่จะลดค่าจ้างเงินเดือน หลังจากวิกฤติไวรัสโควิด-19 ผ่านพ้นไป

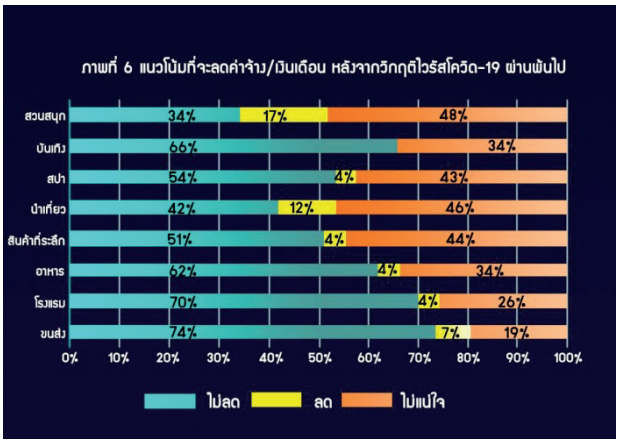

แรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวส่วนใหญ่สถานประกอบการจะจ้างเป็นรายวันหรือรายชั่วโมง เมื่อถามผู้ประกอบการถึงแนวโน้มที่จะลดค่าจ้าง/เงินเดือนหลังจากวิกฤติโควิด-19 ผ่านพ้นไป พบว่าในภาพรวมผู้ประกอบการประมาณร้อยละ 7 มีแผนที่จะลดค่าจ้าง/เงินเดือน โดยธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์คมีสัดส่วนการลดค่าจ้าง/เงินเดือนของพนักงานมากที่สุด (ร้อยละ17) รองลงมาคือธุรกิจนำเที่ยว (ร้อยละ 12) เป็นที่สังเกตว่าผู้ประกอบการเกือบครึ่งที่ตอบว่ายังไม่แน่ใจ ยังรอดูสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และรอฟังนโยบายจากภาครัฐก่อน

3.4 แผนการปรับกลยุทธ์ของธุรกิจเพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในไตรมาส 2563/3

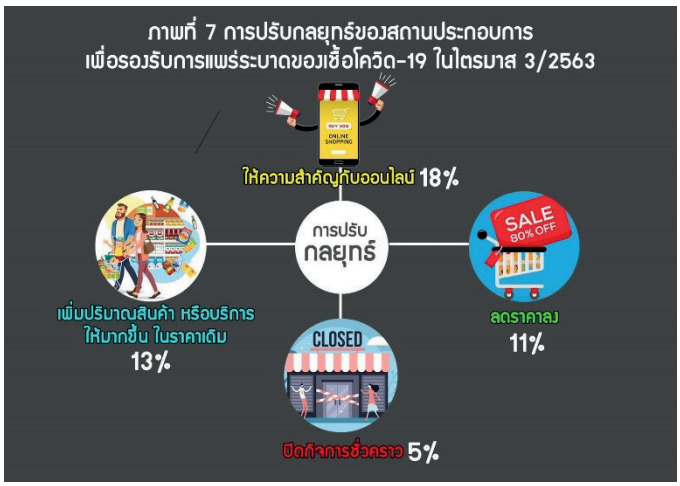

ในวิกฤตครั้งนี้สถานประกอบการประมาณร้อยละ 18 หันมาให้ความสำคัญกับการบริการออนไลน์มากขึ้น[8] โดยเฉพาะธุรกิจร้านอาหารให้ความสำคัญกับการขายออนไลน์และขายผ่านแพลทฟอร์มต่าง ๆ มากขึ้น ส่วนธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค มีแผนกลยุทธ์ในการดึงลูกค้าด้วยการลดราคาบัตรค่าเข้าชม ธุรกิจขนส่งมีแผนในการลดราคาค่าเช่าให้ถูกลง ธุรกิจส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนการปรับกลยุทธ์ในธุรกิจ ยังคงรอดูสถานการณ์การแพร่ระบาดและนโยบายจากทางรัฐบาลก่อน

3.5 การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในไตรมาส 2563/2

ภาพที่ 8 การประเมินระดับผลกระทบจากการแร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในไครมาส 2/2563 จำแนกตามประเภทธุรกิจ

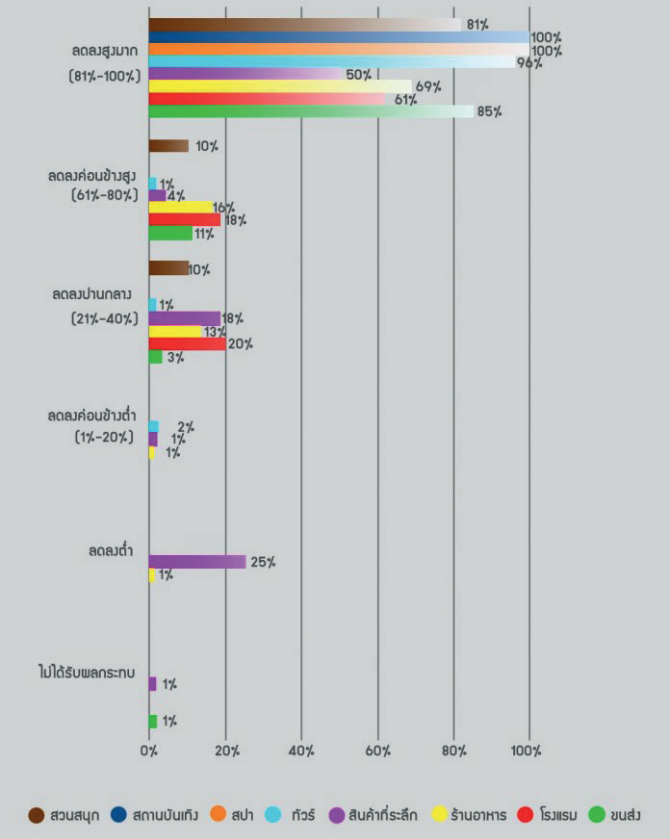

จากการสำรวจในไตรมาสนี้ พบว่าทุกประเภทธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้รายได้ลดลงในระดับสูงมาก(รายได้ลดลงร้อยละ 81-100 เมื่อเทียบกับผลประกอบการในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา) โดยเรียงลำดับตามจำนวนของสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบ ดังนี้ ธุรกิจสถานบันเทิง (ร้อยละ 100) ธุรกิจนวด/สปา (ร้อยละ 100) ธุรกิจนำเที่ยว (ร้อยละ 96) ธุรกิจขนส่ง (ร้อยละ 85) ธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค (ร้อยละ 81) ธุรกิจร้านอาหาร (ร้อยละ 69) ธุรกิจที่พักแรม (ร้อยละ 61) และธุรกิจสินค้าที่ระลึก(ร้อยละ50) ตามลำดับ

ภาพที่ 9 การประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในไตรมาส 2/2563 ในด้านต่างๆ

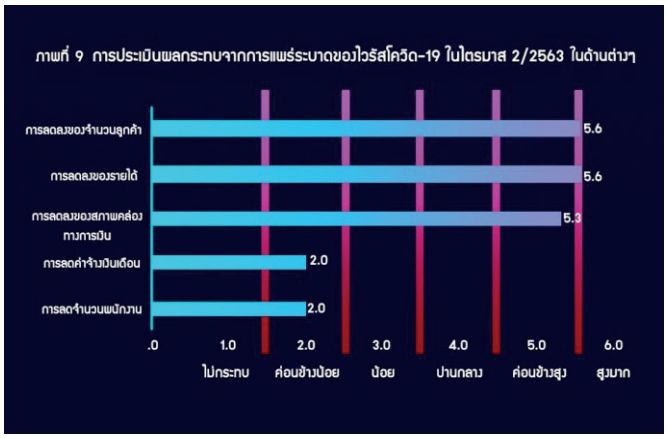

จากการสำรวจพบว่า การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การลดลงของลูกค้าและการลดลงของรายได้ของผู้ประกอบการลดลงในระดับสูงมาก (5.6 จากคะแนนเต็ม 6) และขาดสภาพคล่องทางการเงินในระดับค่อนข้างสูง (5.3) ส่วนผลกระทบต่อการลดค่าจ้างและการลดจำนวนพนักงานในไตรมาสนี้ผู้ประกอบการประเมินอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (2.0) เนื่องจากไตรมาสนี้เป็นการหยุดกิจการชั่วคราวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ และลดกิจกรรมที่อาจนำไปสู่การแพร่เชื้อ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดหวังว่าหลังวิกฤตผ่านพ้นไปจะสามารถกลับมาดำเนินธุรกิจได้เมือนเดิม จึงพยายามรักษาแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์เอาไว้ รวมทั้งพนักงานเก่าแก่ที่อยู่กันมานาน ดังนั้นในไตรมาสนี้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อการลดจำนวนพนักงานและการลดเงินเดือนจึงยังไม่กระทบมากนัก

ภาพที่ 10 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของภาครัฐ

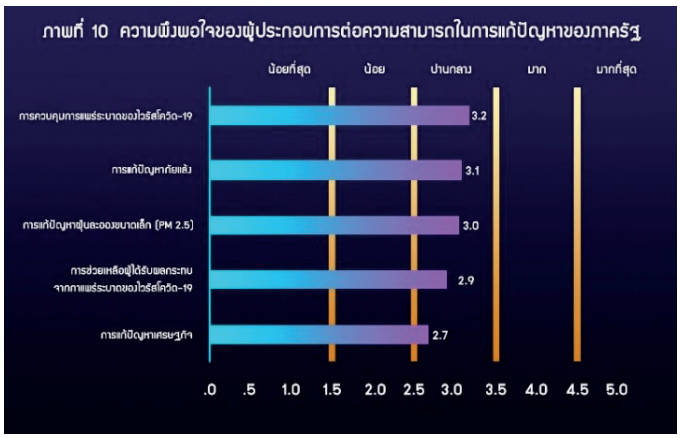

[8] ที่มา : ข้อมูลการสำรวจผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจำนวน 770 ราย หว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 ผ่านช่องทางโทรศัพท์ E-mail และ Line รวมถึงการลงพื้นที่

การสำรวจความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการแก้ปัญหาของภาครัฐ พบว่า ประเด็นที่ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รองลงมาคือ การแก้ปัญหาเรื่องภัยแล้ง และการแก้ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่ผู้ประกอบการพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เรื่องการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยทุกประเด็นผู้ประกอบการพึงพอใจในระดับปานกลาง

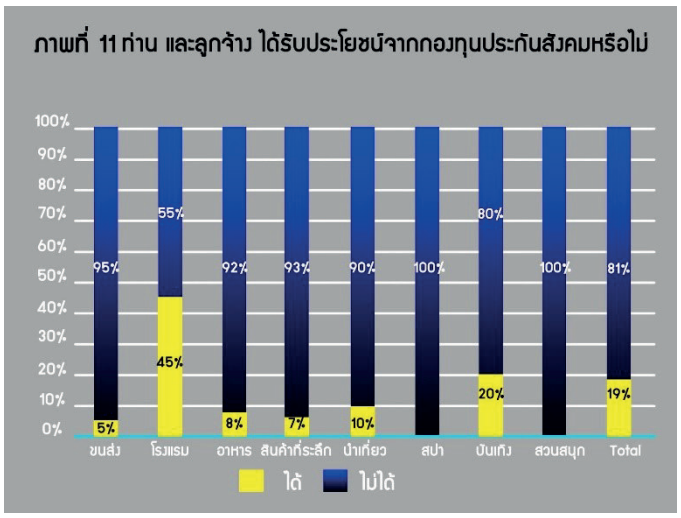

ในภาพรวมธุรกิจท่องเที่ยว*ร้อยละ 81 ไม่ได้รับประโยชน์จากกองทุนประกันสังคม* (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2563) ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินเดือนประจำ ดังนั้นจึงไม่ได้นำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม มีเพียงธุรกิจที่พักแรมเท่านั้นที่พนักงานได้รับเงินเดือนประจำและนำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมแต่พบว่าพนักงานใน*ธุรกิจที่พักแรมร้อยละ 45 เท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากกองทุนประกันสังคม*

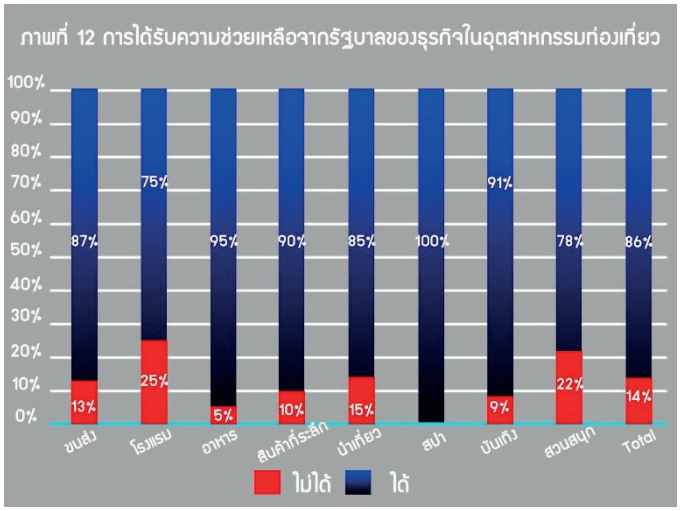

เมื่อถามผู้ประกอบการต่อไปว่าท่านและลูกจ้างได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 บ้างหรือไม่ พบว่าในภาพรวม***ร้อยละ 86 ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐ*** โดยร้อยละ 90 ของสถานประกอบการได้รับความช่วยเหลือผ่านมาตรการลดค่าน้ำและค่าไฟฟ้า และร้อยละ 10 ได้รับผ่านมาตรการเราไม่ทิ้งกันซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจสินค้าที่ระลึกและธุรกิจนวด/สปา เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทธุรกิจพบว่าธุรกิจนวด/สปาได้รับประโยชน์จากมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมาคือ ธุรกิจร้านอาหาร (ร้อยละ 95) ธุรกิจสถานบันเทิง (ร้อยละ 91) ส่วนธุรกิจธุรกิจที่พักแรมมีสัดส่วนของการได้รับประโยชน์จากมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐน้อยที่สุด (ร้อยละ 75)

เมื่อถามถึงข้อเสนอแนะอื่นๆที่จะให้ภาครัฐช่วยเหลือ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยากให้ภาครัฐช่วยลดค่าน้ำ ค่าไฟต่อไปอีก ให้มีการลดเงื่อนไขในการปล่อยเงินกู้ Soft Lone ให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ก้อนนี้ได้ และขยายระยะเวลาการพักชำระหนี้ไปจนถึงสิ้นปี 2563

จากภาพที 11-12 แสดงให้เห็นว่าภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการและแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นพิเศษ เพราะเป็นกลุ่มธุรกิจกลุ่มแรกที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และยังไม่มีสวัสดิการใดๆ รองรับ (ผู้ประกอบการและแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวร้อยละ 81-86 ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือเท่าที่ควร) สถานประกอบการส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือผ่านมาตรการลดค่าน้ำ ค่าไฟ เท่านั้น ในขณะที่แรงงานส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกของประกันสังคม ดังนั้นเมื่อเกิดภาวะวิกฤตไม่มีงานทำ แรงงานกลุ่มนี้จึงน่าจะเป็นกลุ่มแรงงานที่ได้รับความเดือดร้อนมากที่สุดและยาวนานที่สุด เนื่องจากไม่สามารถทราบได้ว่าการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จะสิ้นสุดเมื่อไร และแรงงานภาคบริการด้านการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ใช้ทักษะเฉพาะด้าน (นวด/สปา มัคคุเทศก์ พนักงานโรงแรม) โอกาสที่จะผันตัวเองไปทำงานอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องจึงทำได้ยาก ในสถานการณ์ที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเช่นนี้

4. ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในช่วงโรคโควิด - 19 กำลังระบาดไปทั่วโลก

4.1 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย[9]

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวในไตรมาสหน้า และความคาดหวังเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 รายทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 10-25 พฤษภาคม 2563 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะคนที่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป

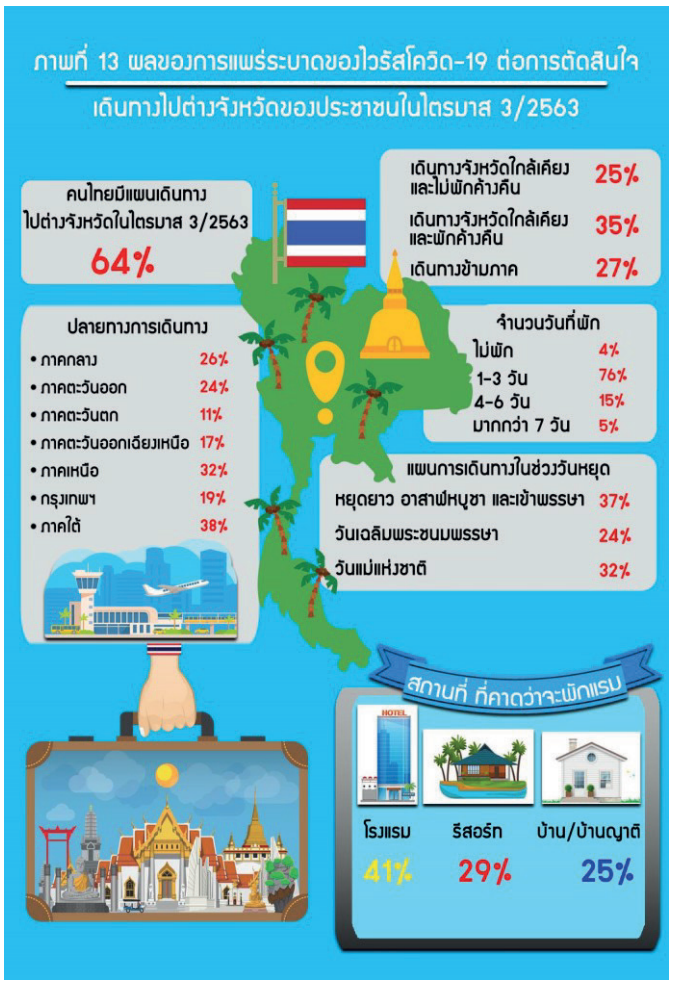

ผลการสำรวจพบว่า ในไตรมาสหน้าประชาชนร้อยละ 64 มีแผนการเดินทางไปต่างจังหวัด ส่วนใหญ่จะเดินทางไปภาคใต้ (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ ภาคเหนือ (ร้อยละ 32) และภาคกลาง (ร้อยละ 26) ตามลำดับ โดยร้อยละ 35 มีแผนเดินทางไปจังหวัดใกล้เคียงและพักค้างคืน ในขณะที่ร้อยละ 27 เดินทางในจังหวัดที่ห่างไกลที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางหรือต้องเดินทางทางอากาศ และร้อยละ 25 เดินทางในจังหวัดใกล้เคียงและไม่พักค้างคืน ส่วนใหญ่วางแผนที่จะพัก 1-3 วัน (ร้อยละ 76) โดยคาดว่าจะพักในโรงแรมมากที่สุด (ร้อยละ 41) รองลงมา คือ พักรีสอร์ท (ร้อยละ 29) และพักบ้านญาติ (ร้อยละ 25) ตามลำดับ ส่วนการเดินทางในช่วงวันหยุดหรือเทศกาล พบว่า ประชาชนมีแผนการเดินทางในวันหยุดยาวอาสาฬหบูชาและเข้าพรรษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37 รองลงมา คือ วันแม่แห่งชาติ (ร้อยละ 32)

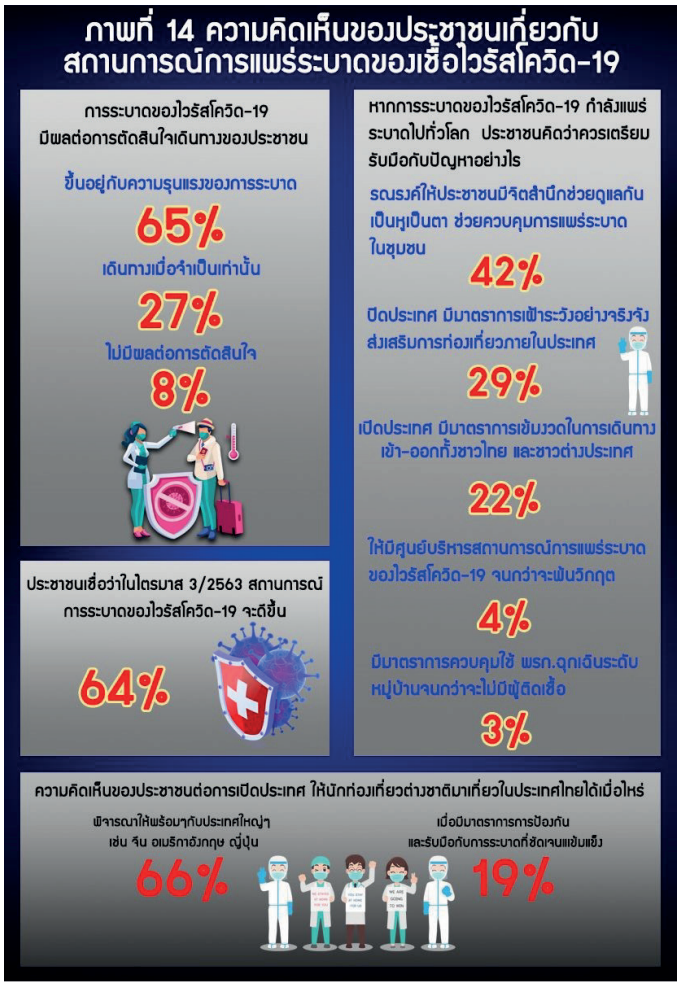

เมื่อถามประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในไตรมาสหน้า ผลการสำรจพบว่า ประชาชนร้อยละ 65 มีความคิดเห็นว่าการแพร่ระบาดของของโรคโควิด-19 มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางไปต่างจังหวัด และร้อยละ 27 คิดว่าจะเดินทางเมื่อจำเป็นเท่านั้น มีประชาชนเพียง ร้อยละ 8 เท่านั้นที่ไม่สนใจสถานการณ์การ

[9] ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจผ่านช่องทางโทรศัพท์ และ Line โดยใช้การเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ สุ่มถามประชาชนจำนวน 400 คน ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

ระบาดของโรคโควิด-19 เมื่อถามต่อไปว่า“หากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กำลังระบาดไปทั่วโลก ประชาชนควรเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์นี้อย่างไร”จากการสำรวจพบว่า ประชาชนร้อยละ 42 เห็นว่าควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการดูแลซึ่งกันและกัน และช่วยกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรค โดยช่วยกันเป็นหูเป็นตาแจ้งบุคลากรสาธารณสุขและผู้นำชุมชนเมื่อมีคนที่มีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อเข้ามาพักอาศัยในชุมชน รองลงมาร้อยละ 29 เห็นว่าควรปิดประเทศและค่อย ๆ ผ่อนปรนความเข้มงวด โดยมีมาตรการเฝ้าระวังอย่างจริงจังและส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และร้อยละ 22 เห็นว่าควรเปิดประเทศและมีมาตรการที่เข้มงวดในการเดินทาง เข้า-ออกของผู้เดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

จากภาพที่ 15 แสดงให้เห็นว่าประชาชนร้อยละ 41-43 คาดว่าจะออกเดินทางท่องเที่ยวหากรัฐบาลประกาศปลดล็อคดาวน์และยกเลิก พรก.ฉุกเฉิน เมื่อถามว่า “หากมีการแจกคูปองท่องเที่ยวจะไปเที่ยวหรือไม่” ประชาชนร้อยละ 50 คาดว่าจะไปท่องเที่ยว สรุปได้ว่าการแจกคูปองท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้ประชาชนออกท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 7-9

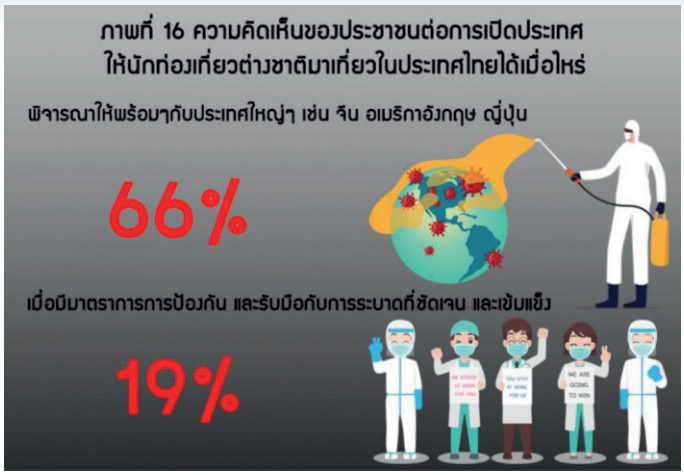

ประชาชนร้อยละ 66 มีความคิดเห็นว่ารัฐบาลควรจะเปิดประเทศให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยได้โดยพิจารณาตามประเทศใหญ่ ๆ เช่น จีน อเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษ

หลังจากการแพร่ระบาดของของโรคโควิด-19 ประชาชนร้อยละ 90 ให้ความสำคัญกับสุขอนามัยและความปลอดภัยมากขึ้น

หลังจากวิกฤตไวรัสโควิด-19 ประชาชนร้อยละ 77 มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ประชาชนสนใจ รองลงมา คือ อาหารและผลไม้ (ร้อยละ 37) และแหล่งท่องเที่ยวนวัตวิถี (ร้อยละ 35) ตามลำดับ

4.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ[10]

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 200 คน ในช่วงวันที่ 1-20 พฤษภาคม 2563 กลุ่มตัวอย่างมาจากทุกภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งเป็นลูกค้าของโรงแรมบางโรงแรมและบริษัทบางบริษัทในประเทศไทย ในจำนวนนี้ทุกคนเคยมาเที่ยวประเทศไทย โดยร้อยละ 63 เคยมาเที่ยวประเทศไทย 1-5 ครั้ง และร้อยละ 25 เคยมามากกว่า 5 ครั้ง ผลการสำรวจปรากฏดังภาพที่ 19

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยซ้ำส่วนใหญ่ช่วงอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 42) โดยร้อยละ 52 มีแผนเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศหลังผ่านพ้นภาวะวิกฤตโควิด 19 ไปแล้ว มีเพียงร้อยละ 14 เท่านั้นที่วางแผนท่องเที่ยวต่างประเทศภายในปีนี้ เมื่อถามย้ำว่าจะมาประเทศไทยอีกเมื่อไร ร้อยละ 36 มีความคิดเห็นว่าจะมาประเทศไทยภายในปีนี้ จากข้อคำถาม ทั้ง 2 ข้อแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่เคยมาประเทศไทยในปีนี้ร้อยละ 22 (ร้อยละ 36 - ร้อยละ 14) เดินทางมาประเทศไทยเนื่องจากเหตุผลอื่นที่ไม่ใช่มาเพื่อการท่องเที่ยว เช่น มาทำงาน มาหาหมอ/รักษาโรค อื่นๆ

นักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ 41 มีความคิดเห็นว่าแนวโน้มสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จะดีขึ้นในไตรมาส 3/2563 แต่ส่วนใหญ่คาดว่าจะดีขึ้นในไตรมาส 4/2563 (ร้อยละ 80) และมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวประเทศไทยหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ผ่านพ้น 4 อันดับแรก คือ สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ (ร้อยละ 67) รองลงมา คือ อาหารและผลไม้ (ร้อยละ 67) วัฒนธรรม (ร้อยละ 37) street food (ร้อยละ 36) ตามลำดับ

ปัญหาที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทยในขณะนี้ คือ การระบาดของโรคโควิด-19 (ร้อยละ 52) รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องความสะอาด (ร้อยละ 42) โดยเฉพาะความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวหลัก ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต พัทยา และความสะอาดของร้านอาหาร โดยเฉพาะอาหารประเภท Street Food ซึ่งจากการสำรวจได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจากผลการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมีความกังวลเรื่องความสะอาดต่อเนื่องมาหลายไตรมาส ส่วนปัญหาที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าเป็นปัญหาของการท่องเที่ยวไทยมาอย่างต่อเนื่องจากไตรมาสที่ผ่านมา คือ เรื่องของการเข้าถึงข้อมูล สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีจุดอ่อนเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงระบบอินเตอร์เนตในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ การเชื่อมโยง

ข้อมูลการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น วิธีการเดินทางโดยรถขนส่งสาธารณะ การเรียกใช้ยานพาหนะในการเดินทาง ตำแหน่งของร้านอาหาร ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารยังไม่ชัดเจน

5.การคาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวช่วงวันหยุดหรือเทศกาล ไตรมาส 3/2563

ไตรมาส 3/2563 เป็นช่วงที่มีวันหยุดหรือเทศกาล ได้แก่ วันหยุดยาวอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา (4-6 กรกฎาคม 2563) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ์ (28 กรกฎาคม 2563) และวันแม่แห่งชาติ (12 สิงหาคม 2563)

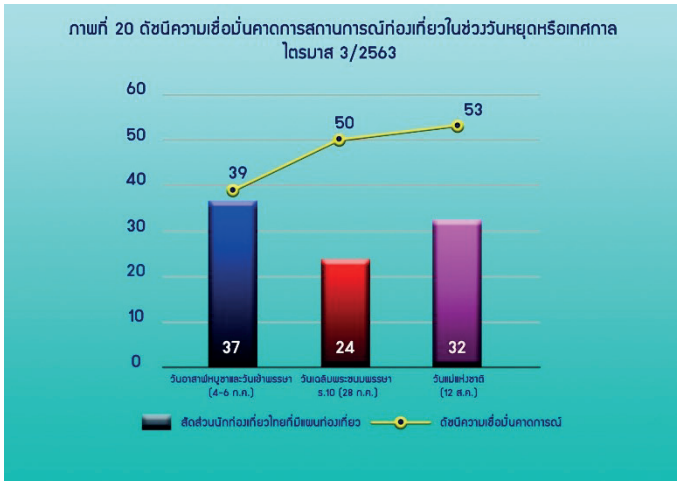

ผู้ประกอบการคาดการณ์สถานการณ์ท่องเที่ยวในวันแม่แห่งชาติจะดีที่สุด (53) รองลงมา คือ วันเฉลิมพระชนมพรรษา (50) และวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา (39) น้อยที่สุด โดยผู้ประกอบการคาดว่าผลประกอบการทั้ง 3 เทศกาลจะลดลงมากกว่าช่วงวันหยุดเดียวกันของปีก่อน

อย่างไรก็ตามในการสำรวจนักท่องเที่ยวชาวไทยกลับพบว่า สัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มีแผนออกมาท่องเที่ยวในช่วงวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษามากที่สุดร้อยละ 37 รองลงมาคือวันแม่แห่งชาติร้อยละ 32 วันเฉลิมพระชนมพรรษาร้อยละ 24 ตามลำดับ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจากช่วงวันหยุดเดียวกันของปีที่ผ่านมาในสัดส่วนสูงมาก (ปีที่ผ่านมาวันอาสาหบูชาร้อยละ 3 วันเฉลิมพระชนมพรรษาร้อยละ 3 วันแม่แห่งชาติร้อยละ 2) ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้จากการที่ประชาชนได้เก็บตัวเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เป็นเวลานานกว่า 4 เดือน (มีนาคม-มิถุนายน 2563) เมื่อมีวันหยุดยาว ประชาชนจึงมีความคาดหวังว่าจะได้ออกไปท่องเที่ยว ประกอบกับคาดว่าสถานการณ์การระบาดจะเบาบางลง (ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2563 มีจำนวนผู้ติดเชื้อที่กำลังรักษาทั่วประเทศ 120 คน และมีผู้ติดเชื้อรายใหม่ 1 คน)

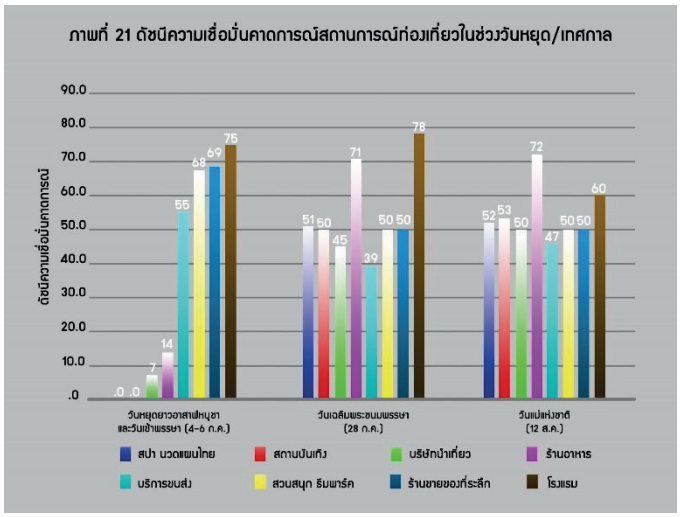

เมื่อพิจารณาการคาดการณ์ของผู้ประกอบการต่อสถานการณ์ท่องเที่ยว (ผลประกอบการ) ในช่วงวันหยุดจำแนกตามประเภทธุรกิจ พบว่าในวันหยุดยาวอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ธุรกิจที่พักแรม (75) คาดหวังว่าผลประกอบการจะดีที่สุด รองลงมา คือ สินค้าที่ระลึก (69) สวนสนุก/ธีมพาร์ค (68) และธุรกิจขนส่ง (55) ตามลำดับ แต่คาดว่าผลประกอบการยังคงต่ำกว่าปีที่ผ่านมาในระดับสูง ส่วนสถานบันเทิงและธุรกิจนวด/สปา ยังคาดการณ์ว่าผลประกอบการยังเป็น 0 เนื่องจากคาดว่าในเดือนกรกฎาคมรัฐบาลยังไม่ปลดล็อกสถานบันเทิง ส่วนธุรกิจนวด/สปา ก็คาดว่าในเดือนกรกฎาคม นักท่องเที่ยวต่างชาติยังไม่สามารถเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยได้ ส่วนธุรกิจนำเที่ยว ร้านอาหารคาดการณ์ผลประกอบการยังอยู่ในระดับต่ำมาก

ในวันหยุดวันเฉลิมพระชนมพรรษา ธุรกิจที่พักแรม (78) คาดการณ์ผลประกอบการจะดีกว่าธุรกิจประเภทอื่น รองลงมา คือ ธุรกิจร้านอาหาร (71) ส่วนธุรกิจอื่น ๆ ก็เริ่มคาดหวังว่าผลประกอบการจะดีขึ้นกว่าเทศกาลที่ผ่านมา

ในวันหยุดวันแม่แห่งชาติ ธุรกิจร้านอาหาร (72) คาดว่าผลประกอบการจะดีกว่าธุรกิจประเภทอื่น ๆ เนื่องจากวันนี้

[11] ที่มา : รายงานดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ไตรมาสที่ 2/2562

เป็นวันของครอบครัว ประชาชนนิยมพาแม่และครอบครัวออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ดังนั้นผู้ประกอบการร้านอาหารจึงคาดการณ์ตัวเลขออกมาสูงกว่าธุรกิจประเภทอื่น แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงคาดว่าผลประกอบการยังอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงวันหยุดเดียวกันของปีที่ผ่านมาในระดับมาก

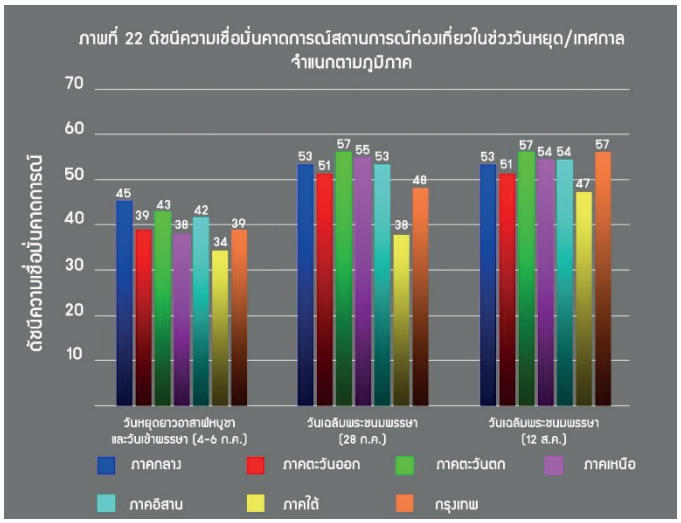

เมื่อพิจารณาการคาดการณ์ของผู้ประกอบการสถานการณ์การท่องเที่ยวในวันหยุดต่าง ๆ จำแนกตามภูมิภาคพบว่าในวันหยุดยาวอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษาผู้ประกอบการในทุก ๆ ภูมิภาคคาดว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวไม่แตกต่างกันมากนัก โดยคาดว่าผลประกอบการจะต่ำกว่าปีที่ผ่านมาในระดับมากที่สุด ส่วนในวันหยุดวันเฉลิมพระชนมพรรษาและวันแม่แห่งชาติ ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาค

คาดการณ์ว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวจะดีขึ้นกว่าวันหยุดยาวอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษาเล็กน้อย แต่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าปีที่ผ่านมาในระดับมากที่สุด เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกวันหยุดผู้ประกอบการในภาคใต้ยังคงมีความกังวลสูงกว่าผู้ประกอบการในทุกภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากยังมีรายงานผู้ติดเชื้อที่มาจากต่างประเทศผ่านทางด่านชายแดนมาเลเซียมาอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

บทสรุป

จากการสำรวจครั้งนี้จะเห็นได้ว่าในไตรมาสที่ 3/2563 ประชาชนมีแผนในการเดินทางไปต่างจังหวัดร้อยละ 63 และมีแผนเดินทางท่องเที่ยวในประเทศร้อยละ 43 โดยประชาชนร้อยละ 53 มีความเห็นว่าจะท่องเที่ยวเมื่อรัฐบาลประกาศให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันปกติ สะท้อนถึงความพร้อมของประชาชนที่จะออกเดินทางท่องเที่ยวได้ตั้งแต่ไตรมาส ที่ 3/2563 เป็นต้นไป

ด้านผู้ประกอบการก็มีความคาดหวังว่า รัฐบาลจะปลดล็อคธุรกิจท่องเที่ยวให้เริ่มดำเนินการเป็นปกติได้ในไตรมาส 3/2563 สะท้อนจากดัชนีคาดการณ์สถานการณ์ท่องเที่ยวในช่วงวันหยุด/เทศกาล นอกจากนี้ด้านการวางแผนประกอบธุรกิจ จากการสำรวจในไตรมาส 2/2563 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่ตัดสินใจลดจำนวนหรือการลดเงินเดือนพนักงาน ยังรอดูนโยบายจากรัฐบาล สะท้อนจากการประเมินผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งพบว่าผลกระทบต่อการจ้างงานหรือการลดเงินเดือนอยู่ในระดับน้อย ส่วนสถานภาพการประกอบการในไตรมาส 2/2563 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ปิดกิจการชั่วคราว (ร้อยละ 65) ซึ่งผู้ประกอบการคาดหวังว่าจะกลับมาดำเนินกิจการตามปกติเมื่อสถานการณ์ดีขึ้น ดังนั้นภาครัฐน่าจะค่อย ๆ ผ่อนคลายมาตรการ และอนุญาตให้ธุรกิจทุกประเภทสามารถกลับมาดำเนินการได้ตามปกติภายในไตรมาส 2/2563 เพื่อเริ่มฟื้นฟูเศรษฐกิจให้เร็วที่สุด หากกลไกทางเศรษฐกิจเริ่มต้นล่าช้าหรือผู้ประกอบการไม่สามารถฟื้นกลับมาในเวลาอันรวดเร็วอาจส่งผลต่อการเลิกจ้างงานของแรงงานในภาคการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากได้ (ขณะสำรวจคาดว่ามีแรงงานภาคบริการทั้งในและนอกระบบเสี่ยงต่อการตกงานและสูญเสียรายได้ชั่วคราวประมาณ 2.6 ล้านคน)

ในไตรมาสนี้ประชาชนเริ่มผ่อนคลายความกังวลเกี่ยวกับการระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นในไตรมาสที่ 3/2563 หากมีการประกาศให้ประชาชนดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ คาดว่าประชาชนจะเริ่มออกไปท่องเที่ยวในสัดส่วนที่มากกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการสร้างวัคซีนทางสังคม (ชุมชนเข้มแข็ง) ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีการกระตุ้นเตือนและให้ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการรณรงค์เรื่องการรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนในการช่วยกันดูแลซึ่งกันและกัน ดังนั้นการให้ความรู้เรื่องการป้องกันตัว การกระตุ้นเตือน และการให้ข้อมูลที่ทันต่อสถานการณ์เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลการแพร่ระบาดอย่างถูกต้องทั่วถึง เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการเฝ้าระวังจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน น่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ณ เวลานี้ และกลไกทางธุรกิจก็ต้องดำเนินไปตามวิถีปกติใหม่ (New Normal) ต่อไป

6. การคาดการณ์จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ตารางที่ 1 การคาดการณ์จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

ไตรมาส	นักท่องเที่ยว 2561 (ล้านคน)	นักท่องเที่ยว 2562P (ล้านคน)	นักท่องเที่ยว 2563P (ล้านคน)	อัตราการเติบโต ปี 2563 P (ร้อยละ)	รายได้จากการท่องเที่ยว 2561 (ล้านบาท)	รายได้จากการท่องเที่ยว 2562 (ล้านบาท)	รายได้จากการท่องเที่ยว 2563 P (ล้านบาท)	อัตราการเติบโต ปี 2563 P (ร้อยละ)
1	10.58	10.80	6.69	-38	544,288	556,945	332,013	-40.4
2	8.85	8.97	0 P	-100 P	386,685	395,626	0 P	-100P
3	9.04	9.70	0.4 P	-96 P	450,563	476,675	20,622 P	-96
4	9.71	10.33	5.2 P	-49.7 P	494,601	504,120	253,768.1 P	-50
รวม	38.18	39.80	12.29 P	-69.1 P	1,876,137	1,933,368	606,403 P	-69 P

หมายเหตุ: p แทนค่าคาดการณ์โดยผู้วิจัย โดยคาดการณ์จำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศที่คาดว่าจะสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ก่อน (พิจารณาจากข้อมูลจำนวนผู้ติดเชื้อล่าสุด) โดยยึดข้อมูลจำนวนและค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวแต่ละภูมิภาค จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากข้อมูลล่าสุดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (ณ วันที่ 29 พฤษภาคม 2563) เดือนเมษายน 2563 ประเทศไทยไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ และไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวและคาดว่าในไตรมาส 2/2563 จะไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติและไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างชาติเลย (ลดลงร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา) ทั้งนี้ตัวเลขคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวเป็นการคาดการณ์ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติเนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 กระทบต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวในไตรมาสนี้

ไตรมาส 3/2563 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 4 แสนคน ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 96 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 20,622 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 96 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562

ไตรมาส 4/2563 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 5.2 ล้านคน ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 49.7 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 253,768.1 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 50 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562

คาดว่าเมื่อสิ้นปี 2563 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งปีประมาณ 12.29 ล้านคน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 69.1 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปี 2563 ประมาณ 606,403 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 69 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐในไตรมาสที่ 3-4

7. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในไตรมาสแรกของปี ประกอบกับพื้นฐานเศรษฐกิจ 2563ที่มีความเปราะบางมาตั้งแต่ก่อนสถานการณ์โรคระบาดจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับผลกระทบที่รุนแรงจากการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ภาคการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ได้ลุกลามไปยังธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของภาคการท่องเที่ยว ส่งผลให้แรงงานในภาคบริการทั้งในระบบและนอกระบบตกงานและสูญเสียรายได้ ขณะที่ภาคการเกษตรและภาคการผลิตไม่สามารถทำหน้าที่รองรับแรงงานเหล่านี้ได้ในภาวะปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการระบาดทั่วโลกยังไม่สงบลง ประเทศไทยจำเป็นต้องมาตรการสนับสนุน เพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

การตั้งรับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

1. **สร้างการรับรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง** โดยศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตราบใดที่ยังมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อยู่บนโลกใบนี้ ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสื่อสารไปตามสถานการณ์ในประเทศ ในการสื่อสารควรเน้นเรื่องของสาระ การให้ความรู้ ความน่าติดตาม และสามารถให้กำลังใจแก่ประชาชนไปพร้อม ๆ กับการเน้นย้ำในเรื่องของความไม่ประมาท สามารถสร้างความตระหนักเรื่องการรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนในการป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 มีการนำภาพสถานการณ์ท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาคมาถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับรู้ว่าในแต่ละพื้นที่มีการป้องกันการระบาดกันอย่างไร และประชาชนมีการให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมคิดร่วมทำรับผิดชอบต่อสังคมอย่างไร เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในทางจิตวิทยาให้เกิดขึ้นต่อนักท่องเที่ยวไม่ว่าชาวไทยหรือต่างชาติ ไม่ให้เกิดความตระหนกแต่สร้างความตระหนักในการรับผิดชอบร่วมกัน

2. **สร้างความแข้มแข็งทางสังคมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19** โดยการรณรงค์โครงการ “วัคซีนใจในชุมชุน” ของกรมสุขภาพจิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางสังคมในการทำสงครามกับโรคโควิด-19 เช่น
   - ประกาศให้ประชาชนที่สงสัยว่าตนเองอยู่ใกล้ชิดหรือสัมผัสคนที่ติดโรคโควิด-19 ให้รีบเข้ามารับการดูแลตรวจวัดไข้ทุกวันจากอาสาสมัครชุมชนได้ตลอดเวลา หากมีความเป็นไปได้ว่าจะติดเชื้อให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขดำเนินการในขั้นตอนต่อไปโดยด่วน
   - ฝึกอบรมอาสาสมัครประจำชุมชนในเรื่องการรับมือต่อการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อดูแลประชาชนและนักท่องเที่ยว เช่น การตรวจวัดไข้ ให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรการและวิธีการป้องกันโรคโควิด-19 เพิ่มสวัสดิการด้านสาธารณสุขให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รอบ 2 หรือรอบอื่น ๆ เนื่องจากคาดว่าโรคนี้คงยังอยู่คู่โลกของเราไปอีกนาน
3. **มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ** ที่กำลังจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในไตรมาส 4 อย่างรัดกุม เช่น
   - มีระบบติดตามนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สามารถติดตามนักท่องเที่ยวแต่ละคนได้ตลอดระยะเวลาที่ท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย ผ่านสมาร์ทโฟนที่นักท่องเที่ยวใช้ ถ้าหากนักท่องเที่ยวคนใดเกิดการติดเชื้อขึ้นมาในระหว่างที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ต้องมีการประกาศให้ประชาชนที่อยู่ในบริเวณที่นักท่องเที่ยวคนนั้นสัมผัส ให้มารายงานตัว แจ้งชื่อต่อศูนย์เฝ้าระวังประจำชุมชน เพื่อดำเนินมาตรการเฝ้าดูอาการ (กักตัวที่บ้านตนเอง และมีการตรวจวัดอุณหภูมิโดยอาสาสมัครชุมชนทุกวันเป็นเวลา 14 วัน จนกว่าจะผ่านพ้นระยะเสี่ยงของการติดเชื้อ) เพื่อติดตามผู้ใกล้ชิดหรือผู้สัมผัสที่อยู่ในสถานที่นั้น ทั้งนี้ควรมีศูนย์เฝ้าระวังระดับจังหวัดในการปฏิบัติงานในส่วนนี้ และมีการประกาศให้ทราบกันภายในจังหวัดอำนวยการศูนย์โดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น
   - มีระบบคัดกรองจากประเทศต้นทางและปลายทาง โดยจะต้องมีใบรับรองแพทย์ก่อนขึ้นเครื่องบินในการเดินทางอย่างน้อย 14 วัน และเมื่อมาถึงสนามบินในประเทศไทยควรมีการตรวจ Rapid Test ซ้ำอีกครั้ง

การสร้างความมั่นใจ ความเชื่อใจแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ

4. **สร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยเชื่อใจทั้ง 2 ฝ่าย ระหว่างประชาชนชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ** ทั้งนี้ท่าทีของรัฐบาลและผู้ประกอบการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเราเคยทำได้ดีตอนที่ออกมาแสดงท่าทีให้กำลังใจแก่ประชาชนชาวจีน เมื่อเริ่มมีการระบาดของโรคโควิด-19 ณ เมืองอู่ฮั่น จนได้รับความประทับใจจากประชาชนชาวจีนทั้งประเทศ นอกจากนี้การสร้างความตระหนักให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญด้านเศรษฐกิจของประเทศ (ซึ่งเกี่ยวข้องกับปากท้องของประชาชนเองด้วย) เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อไม่ให้เกิดท่าทีหรือความรู้สึกไม่เชื่อใจ ระแวงต่อนักท่องเที่ยวต่างชาติ ประชาชนต้องตระหนักว่าแม้จะยังมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แต่การประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวไม่สามารถจะหยุดต่อไปได้ และไม่สามารถทราบได้ว่าสถานการณ์นี้จะจบสิ้นเมื่อไร ดังนั้นรัฐบาลจะต้องรีบดำเนินการให้การดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นปกติให้เร็วที่สุด และการท่องเที่ยวไทยในอนาคตต้องเป็นการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบร่วมกันทั้งเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามกติกาของประเทศไทย
5. **เพิ่มสวัสดิการด้านสาธารณสุขให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ** โดยกำหนดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติทุกคนทำประกันสุขภาพในราคาพิเศษ (200-500บาท ตามระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย) โดยทำความร่วมมือกับบริษัทประกันภัยในประเทศ ในการให้ราคาพิเศษแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ อาจจะขายพร้อมกับตั๋วเครื่องบิน (ซึ่งปัจจุบันก็มีระบบนี้รองรับอยู่แล้วแต่ไม่ได้บังคับ) เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยว่าหากมีการเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุจะมีตัวแทนของบริษัทประกันภัยเข้ามาดูแล และสามารถนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลได้ทั่วประเทศโดยเฉพาะถ้าหากมีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 ขึ้นในระหว่างที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย จะต้องได้รับการรักษาจนหายก่อนที่จะอนุญาตให้เดินทางกลับประเทศของตนเองได้ นอกจากนี้ต้องมีการเจรจากับสายการบินให้มีการเลื่อนเที่ยวบินให้แก่นักท่องเที่ยวจนกว่าเขาจะได้รับการอนุญาตให้กลับประเทศได้
6. **กระตุ้นผู้ประกอบการ** ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการบริการและด้านสุขอนามัยให้เป็นไปตามมาตรการทางสาธารณสุข หรือ มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA)
7. **การสร้างระบบการติดต่อแบบไร้รอยต่อ** จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวมีปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีจุดอ่อนเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงระบบอินเตอร์เนตในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ การเชื่อมโยงข้อมูลการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากนี้การท่องเที่ยวในประเทศไทยปัจจุบันยังไม่มีช่องทางการติดต่อเมื่อเกิดภัยพิบัติ ตั้งแต่การดูแลตนเองให้ปลอดภัย การติดต่อตำรวจ โรงพยาบาลต่าง ๆ การเข้าถึงสถานทูต และการรับข่าวสารจากทางราชการ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาระหว่างเกิดภาวะฉุกเฉิน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาแพลทฟอร์มที่สมบูรณ์แบบที่เรียกว่าการสื่อสารแบบไร้รอยต่อเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นอันหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถหาข้อมูลต่างๆ ได้ในแพลทฟอร์มเดียว สามารถติดต่อหน่วยงานต่างๆ ได้สะดวก เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง
8. **สนับสนุนระบบสังคมไร้เงินสด** ด้วยการเดินหน้าเต็มตัวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากธนบัตรอาจเป็นตัวกลางในการแพร่ของโรคโควิด-19 จึงควรหันมาใช้ระบบการโอนเงินออนไลน์ให้มากขึ้น

การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

9. **ป้องกันการเลิกจ้างงานทุก ๆ กรณี** เนื่องจากผลกระทบจากการระบาดของโรควิด-19 ในครั้งนี้ ทำให้หลายสถานประกอบการปิดกิจการชั่วคราว ในไตรมาสนี้แรงงานที่รับเงินเดือนประจำและถูกสั่งหยุดงานเนื่องจากมาตรการป้องกันการระบาดของโรควิด-19 ส่วนใหญ่ยังได้รับเงินชดเชยจากกองทุนประกันสังคมต่อไปอีก 3 เดือน และจะหมดระยะเวลาชดเชยรายได้อย่างช้าในเดือนมิถุนายน นอกจากนี้ระยะเวลาการพักชำระหนี้กำลังจะหมดในเดือนกันยายน หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องตัดสินใจว่าจะจ้างต่อได้หรือไม่ หากผู้ประกอบการไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้หรือมีรายได้เข้ามาไม่พอในการจ่ายเงินเดือนพนักงาน ในไตรมาสหน้าอาจจะมีแรงงานที่ถูกเลิกจ้าง

เป็นจำนวนมาก (เฉพาะในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการในไตรมาสนี้ประมาณ 2.6 ล้านคน) ปัญหาจะลุกลามทำให้สถาบันการเงินล้มไปด้วย เนื่องจากทั้งผู้ประกอบการและแรงงานส่วนใหญ่มีหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ เมื่อไม่มีรายได้เข้ามาก็ไม่มีเงินส่งเจ้าหนี้ อาจทำให้เกิดวิกฤตทางการเงินซ้ำขึ้นมาอีกวิกฤตหนึ่ง (วิกฤตซ้อนวิกฤต) ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ ณ ภาวะที่เกิดวิกฤตเช่นนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด รัฐควรแก้ปัญหาโดยเรียงตามลำดับความเร่งด่วน ปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขก่อนหากช้าไปจะไม่ทันการณ์ นอกจากนี้เป็นการบริหารเงินงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็ว ทันการณ์และตรงจุด ดังนั้น ภาครัฐควรรักษาการจ้างงานเอาไว้ อย่างน้อยประคองไปให้ได้อีกประมาณ 1 ปี โดยการช่วยผู้ประกอบการ ทุก ๆ ทาง เช่น

- ยืดระยะเวลาการพักชำระหนี้ไปจนถึงสิ้นปี 2563
- การปล่อยกู้ Soft Loan ในสถานการณ์ที่เกิดวิกฤตเช่นนี้ควรมีเงื่อนไขพิเศษ เช่น ปล่อยกู้เพื่ออะไร กลุ่มธุรกิจประเภทไหนควรจะได้ก่อน โดยเรียงลำดับประเภทธุรกิจตามระดับความเดือดร้อน นอกนี้จากภาครัฐวรลดเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งเงินกู้ Soft Loan ได้ง่ายขึ้น โดยช่วยปลดล็อก 2 เรื่อง คือ ให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถกู้ Soft Loan ได้ และให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมสามารถกู้ Soft Loan ได้ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้นำเงินไปใช้แก้ปัญหาได้ทันเวลา
- ให้รัฐงดเว้นการจัดเก็บภาษีเงินได้แก่ผู้ประกอบการไปจนถึงสิ้นปี 2564 เพื่อให้ผู้ประกอบการได้นำเงินไปใช้หมุนเวียนในธุรกิจ

ด้านเตรียมความพร้อมของภาคการท่องเที่ยว

10. **ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว** การท่องเที่ยวในระยะแรก ควรมีการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติบางแห่ง ที่เคยมีการรับนักท่องเที่ยวเกินศักยภาพ เช่น หมู่เกาะสุรินทร์ อุทยานฯ หาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี เกาะหลีเป๊ะ อ่าวมาหยา เกาะเต่า ภูชี้ฟ้า ฯลฯ โดยใช้มาตรการการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (เฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพราะคนไทยเก็บภาษีมากกว่า 1 อย่างอยู่แล้ว) เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมรวมในค่าเข้าเยี่ยมชมอุทยาน นอกจากนี้ให้มีการจัดทำระบบการจองของอุทยานเพื่อกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละวัน เพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ และเป็นการรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวของไทยให้เกิดความยั่งยืนตลอดไปได้อีกด้วย พร้อมทั้งให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงในระหว่างที่รอคิว เป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังจุดอื่นได้อีกด้วย
11. **โปรโมทเส้นทางการท่องเที่ยวและนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ** ที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวหลักเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง ให้นักท่องเที่ยว***เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แตกต่าง*** โดยสนับสนุน START UP ให้มีการลงทุนในการจัดประสบการท่องเที่ยวแนวใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยจัดประกวดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ชิงเงินรางวัลเพื่อนำไปเป็นทุนในการไปประกอบกิจการ และเป็น Model ในการทำธุรกิจการท่องเที่ยวแนวใหม่
12. **กำหนดมาตรการระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง** ของภาคท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยได้อย่างยั่งยืนพร้อมกับช่วยกระจายรายได้อย่างทั่วถึง โดยมุ่งเน้นมาตรการในแนวทาง 3Cs ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว คือ

- Creating more value added สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของไทย โดยใช้จุดแข็งด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทมนุษย์สร้างขึ้น (man-made attraction) ***มาบูรณาการให้เกิดประสบการณ์ท่องเที่ยวที่แตกต่าง*** เพื่อลดการแข่งขันทางด้านราคาและเพิ่มค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวต่างชาติกลับมาเที่ยวประเทศไทยซ้ำมากขึ้น
- Connecting infrastructure and increasing capacity เชื่อมต่อระบบคมนาคมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในเมืองรองได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และในราคาที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในเมืองหลักและก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่ทั่วถึง
- Caring for environment รักษาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปบ้างแล้ว เช่น การปิดอ่าวมาหยาเพื่อฟื้นฟูธรรมชาติที่ถูกทำลาย ควรสนับสนุน

ให้ทางการทำมากขึ้นและต่อเนื่อง เพราะประเทศไทยมีจุดแข็งด้านแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม แต่การรักษาสิ่งแวดล้อมของไทยกลับด้อยกว่าอีกหลายประเทศ สะท้อนจากดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมซึ่งไทยอยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีคะแนนน้อยที่สุด

มาตรการระยะยาวควรเป็นมาตรการที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับภาคท่องเที่ยวและสามารถก่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้เกิดการกระจายรายได้ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสุขที่ยั่งยืนให้ทั้งคนไทยและแขกที่มาเยี่ยมเยือน

13. **เก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้าที่มีศักยภาพสูง** ที่เคยมาพักในประเทศไทย เช่น พฤติกรรมการใช้จ่าย รสนิยมในการท่องเที่ยว ลูกค้า Wellness Tourism และ Medical Tourism ปีหนึ่งๆ มีกี่คน ส่วนใหญ่ใช้บริการโรงพยาบาลไหน ต้องการการให้บริการแบบไหน อย่างไร เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้วางแผนด้านการตลาด และผลักดันการท่องเที่ยว Medical Tourism และ Wellness Tourism ให้เกิดขึ้นให้ได้แบบประเทศเกาหลี
14. **ภาครัฐร่วมมือกับภาคเอกชนในการโปรโมท medical Tourism และ Wellness Tourism** เพื่อดึงเม็ดเงินจากลูกค้าต่างชาติที่มีศักยภาพสูงให้มาพักในประเทศไทยในระยะยาว เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการแพทย์และระบบสาธารณสุขไทย ประกอบกับช่วงปีหลัง ๆ Wellness Tourism โตขึ้นมากในธุรกิจโรงแรม ดังนั้นภาคเอกชนควรมีการเพิ่มการบริการด้านสุขภาพโดยการสร้างเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านสุขภาพ เช่น

- โรงแรม โรงพยาบาลเอกชน และธุรกิจเนอร์สซิ่งโฮม สร้างความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพสูง ที่ต้องการการบริการด้านสุขภาพ โดยการเจาะกลุ่มลูกค้าผู้ป่วยในโรงพยาบาลเอกชนเกรดA เช่น ผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ (นั่งรถเข็น ป้อนอาหาร อื่น ๆ) ผู้ป่วยที่ต้องการการพักฟื้น ผู้ป่วยที่ต้องการการทำกายภาพบำบัดระยะสั้น สุภาพสตรีที่เพิ่งได้รับการฝังตัวอ่อน (ทำกิ๊ฟ) โดยยื่นข้อเสนอพิเศษสำหรับผู้ป่วยเมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วต้องการไปพักฟื้นในโรงแรมในจังหวัดที่ใกล้เคียง ที่มีอากาศดีเหมาะสำหรับการพักฟื้นของผู้ป่วย ทางโรงแรมมีบริการจัดหาผู้ดูแลและผู้ทำกายภาพบำบัดให้อย่างครบวงจร

ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ

15. **ให้ความสำคัญกับลูกค้าเก่า** โดยการรวบรวมฐานข้อมูลลูกค้าที่เคยใช้บริการสถานประกอบการ เมื่อสถานการณ์ดีขึ้นจะได้ส่งอีเมล์หรือใช้สื่อออนไลน์เพื่อเสนอสินค้าและบริการพิเศษแก่ผู้บริโภค
16. **ปรับตัวการทำธุรกิจโดยเพิ่มการทำตลาดออนไลน์มากขึ้น** โดยเน้นการตลาดแบบ Virtual selling เพื่อ Live ขายสินค้าและบริการ หรือแนะนำสินค้าหรือบริการของสถานประกอบการนั้น ๆ เพื่อสร้างการรับรู้แก่กลุ่มผู้บริโภค การแนะนำสินค้าและบริการ ถือเป็นการประทับตราสินค้าลงในใจของผู้บริโภค
17. **สร้างภาพลักษณ์การบริการที่ปลอดเชื้อ** โดยสนับสนุนและดำเนินการตามมาตรฐานของภาครัฐ ตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA) มีบริการเปิด-ปิดประตู กดลิฟให้ บริการอาหารใส่ถุง ใส่กล่องนำกลับไปประทานกันภายในกลุ่มที่มาด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้รับประสบการณ์ที่ดี มีความสุข และมั่นใจในความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทยคำนวณจากผลการสำรวจตัวแทนผู้ประกอบการเอกชนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเป็นการสำรวจรายไตรมาส และรายปี เพื่อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและผู้วางแผนนโยบาย ในการสรุปผลสำรวจ ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทยยังแยกได้ตามภูมิภาค และประเภทธุรกิจ

การคำนวณดัชนีกระทำโดยการถามคำถามผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทุก ๆ ไตรมาส โดยใช้คำถามหลักตามแนวทางของ World Tourism Organization (UNWTO) ได้แก่

- ท่านประเมินผลการประกอบการในธุรกิจของท่านในไตรมาสนี้ อย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา
- ท่านคาดว่าผลประกอบการในธุรกิจของท่านในไตรมาสหน้า จะเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกคำตอบได้จาก: ลดลงมาก (0), ลดลง (50), เหมือนเดิม (100), ดีขึ้น (150), หรือ ดีขึ้นมาก (200) จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย โดยผลดัชนีความเชื่อมั่นที่มากกว่า 100 แสดงว่าผู้ประกอบการประเมินว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวดีกว่าปีก่อน ๆ นอกจากนี้ยังมีคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ประกอบการได้แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย

สำหรับการสำรวจความเชื่อมั่นผู้ประกอบการในไตรมาสที่ 2 ปี 2563 นี้ ดำเนินการสำรวจในช่วงเดือน เมษายน - มิถุนายน 2563 มีตัวแทนผู้ประกอบการเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวตอบแบบสอบถามทั้งหมด 770 ราย ส่วนการสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยว มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งหมด 400 ราย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ 200 ราย

ทั้งนี้ ในไตรมาสที่ 2/2563 ได้มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนผู้ประกอบการที่ใช้ในการสำรวจเพื่อให้สามารถสะท้อนสถานการณ์ธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศที่เกิดขึ้นจริงมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มสัดส่วนผู้ประกอบการธุรกิจสวนสนุก/ธีมพาร์ค และธุรกิจสถานบันเทิง นอกจากนี้ยังมีการปรับสัดส่วนผู้ประกอบการในแต่ละภูมิภาคให้มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์มากขึ้น

ผู้ที่สนใจสามารถติดตามข่าวสารโครงการได้ที่เวปไซต์ www.thailandtourismcouncil.org
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.)
E-mail: Info@thailandtourismcouncil.org

สรุปผลการสำรวจดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย ไตรมาสที่ 2 ปี 2563

- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 2/2563 เท่ากับ 12 ต่ำกว่าระดับปกติมากที่สุด
- ดัชนีความเชื่อมั่นคาดการณ์ในไตรมาสที่ 3/2563 เท่ากับ 37 เป็นการคาดการณ์ดีขึ้นจากไตรมาสนี้แต่ยังคงต่ำกว่าระดับปกติมากที่สุด
- ไตรมาส 2/2563 คาดว่าจะไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติและไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเลย ลดลงร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา
- ไตรมาส 3/2563 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 4 แสนคน ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 96 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 20,622 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 96 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562
- ในไตรมาส 4/2563 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 5.2 ล้านคน ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 49.7 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 253,768.1 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 50 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562
- คาดว่าเมื่อสิ้นปี 2563 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปีประมาณ 12.29 ล้านคน ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 69.1 และคาดว่ามีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งปีประมาณ 606,403 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 69

THAILAND TOURISM CONDFIDENCE INDEX

TOURISM COUNCIL OF THAILAND
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

TOURISM AUTHORITY OF THAILAND

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย